

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a 2009. év május hó 20. napján tartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta és kihirdette a következő

Í T É L E T E T:

A vesztegetés büntette miatt a vádlott ellen indított büntető ügyben a Fővárosi Bíróság 2008. év május hó 27. napján kihirdetett 14.B.1139/2007/12. számú ítéletét **m e g v á l t o z t a t j a**.

A vádlott cselekményét 3 rb. - 1 rb. cselekmény tekintetében folytatólagosan elkövetett - zsarolás büntettének **m i n ő s í t i** (Btk. 323. § (1) bekezdés, Btk. 12. § (2) bekezdés).

A főbüntetését 1 (egy) év börtönbüntetésre **e n y h í t i**.

A vagyonek Kobzás intézkedést mellőzi.

Az 1-es magánfelet polgári jogi igényének érvényesítésével egyéb törvényes útra utasítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban felmerült 28.320,- (huszonnyolcezer-háromszázhusz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A Fővárosi Bíróság a 2008. év május hó 27. napján kelt 14.B.1139/2007/12. számú ítéletével a vádlottat 3 rb. - egy esetben folytatólagosan elkövetett - vesztegetés büntette miatt halmazati büntetésül 2 évi börtönbüntetésre és 2 évi közügyektől eltiltásra ítélte. Egyben elrendelte a Miskolci Városi Bíróság 6.B.2524/2001. számú ítéletével kiszabott 2 évi - 3 évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetés végrehajtását.

A bíróság 2.855.990,- forint vagyoni előny tekintetében vagyonek Kobzást rendelt el.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a vádlott és védője elsősorban felmentésért, másodsorban enyhítésért fellebbezett.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a 2008. év június hó 30. napján kelt átiratában és képviselője a tárgyaláson az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

A fellebbezések alapján a másodfokú bíróság a Be. 348. § (1) bekezdésében írt felülbírálati jogkörén belül megvizsgálta az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző bírósági eljárást és megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat megtartotta, a bizonyítékokat maradéktalanul összegyűjtötte, egyenként és összességében is értékelte, és lényegében megalapozott tényállást állapított meg, ami a büntetőjogi felelősség eldöntéséhez elégséges volt.

A védő a tényállás megalapozottságát nem támadta, csupán arra hivatkozott, hogy a vádlott cselekménye vagyon elleni bűncselekmény, és a csalás törvényi tényállását valósítja meg. E tényállás alapján ugyanis a vádlott lényegében pénzt kért a munkáltatójától a munkavállalók bonuszainak kifizetésére és ezzel a Kft-t tévedésbe ejtette. Az adott ügyben semmiféle fenyegetés nem történt, a vádlott a három beosztottját nem kényszerítette sem erőszakkal sem fenyegetéssel arra, hogy a részükre átutalt összegek meghatározott %-át utalják át a vádlott egyszámlájára, hiszen ez ellen a tény ellen kifogásuk sem volt a 13 éves munkatársi kapcsolatra figyelemmel a 2-es, 3-as és 1-esnek.

Ezért a jogi minősítés megváltoztatását és a vádlott beszámítási képességének enyhe fokú korlátozottságára figyelemmel a kiszabott büntetés enyhítését kérte.

Az ügyész a nyilvános tárgyaláson hivatkozott arra, hogy a cselekménynek esetlegesen zsarolás büntettkénti minősítésével nem ért egyet, mert álláspontja szerint a fenyegetés mértéke az adott tényállás alapján nem éri el a zsarolás bűncselekményének megállapításához megkívánt szintet.

Kifejtette, hogy ez a cselekmény a közélet tisztaságát sérti és a mindennapi életben gyakran előforduló cselekményt az elsőfokú bíróság helyesen értékelte vesztegetés büntettként.

Indítványozta, hogy a másodfokú bíróság az elrendelt bizonyítás eredményeként beszerzett igazságügyi elmeorvos-szakértői vélemény alapján módosítsa a tényállást, és a vádlottal szemben kiszabott büntetést az enyhe fokú korlátozottságára figyelemmel kisebb mértékben ugyan, de enyhítse.

A fellebbezések alapján a másodfokú bíróság megvizsgálta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, és megállapította, hogy a tényállás egyes részei hiányosak, valamint a vádlott beszámítási képességének korlátozottságát kifejtő és a védő által becsatolt elmeorvos szakvélemény további tisztázására szorul.

Ezáltal a tényállást a Be. 351. § (2)bekezdésének a./ pontja alapján részben megalapozatlannak találta, ez a megalapozatlanság azonban a Be. 353. § (1)

bevezetésében írt bizonyítás elrendelésével és a tényállásnak az iratok tartalmával való kiegészítésével megfelelően orvosolható volt. A hiányosság ugyanis nem hatott ki az ügy lényegére, a vádlott büntetőjogi felelőssége a másodfokú eljárásban eldönthető volt.

A tényállás részbeni megalapozatlansága ítéletszerkesztési hibából adódott. Az elsőfokú bíróság ugyanis számos az ügyben releváns tény az indokolásban helyezett el, holott a tényállásban kellett volna szerepeltetni mindazon tényeket, amelyeket bizonyítékként elfogadott. A tanúk például részletesen beszámoltak arról, hogy ki milyen munkaszerződéssel került alkalmazásra, kinek milyen esetekben nyílt lehetősége és jogalapja a bonuszok alapján plusz jutalék kifizetésére.

A vádlott védője 2009. év február hó 10. napján a másodfokú eljárás során egyesített igazságügyi orvosszakértői véleményt terjesztett elő, amelyben a szakértők megállapították, hogy a vádlott bipoláris hangulati betegségben (psychosis maniaco-depressiva), szenved, és ez a kóros elmeállapot a cselekmények elkövetése idején a vádlottat közepes fokban korlátozta, a cselekményének társadalomra veszélyes következményeinek a felismerésében és a helyes magatartás megválasztásában. A másodfok bíróság ezt az igazságügyi elmeorvos-szakértői véleményt nem találta meggyőzőnek, mivel az előző büntető ügyében az elmeorvos-szakértői vélemény megállapította, hogy a vádlott személyiségzavarban szenved, de ez korlátozó tényezőként nem hat ki a beszámítási képességére.

Ezért 2009. év február hó 11. napján a vádlott újabb elme-orvosszakértői vizsgálatát rendelte el, és a szakértői vélemény elkészítésével a Szakértői Intézetet bízta meg. A szakértőknek arra kellett nyilatkozni, hogy a vádlott 2005. év július, augusztus és szeptember hónapokban a vesztegetés bűncselekményeinek elkövetése során, illetve jelenleg szenved-e, illetve szenvedett-e az elmeműködés kóros állapotában, amely a beszámítási képességét kizárja, vagy korlátozza.

Az 1-es orvosszakértő és a 2-es igazságügyi pszichiáter szakértő a 2009. év május hó 12. napján kelt szakvéleményükben megállapították, hogy a vádlott nem elmebeteg, nem gyengeelméjű, nincs tudatzavara és nem szenved szellemi leépülésben a vizsgálatkor, és nem állapíthatók meg nála ezek a terhére rótt bűncselekmény idejére sem.

A vádlott személyiségzavarban szenved (cyclothym personopathia).

Személyiségzavarának mértéke nem éri el az elmebetegség súlyosságát, bár alkalmanként azt megközelítheti.

Személyiségzavara úgynevezett hipomán jellegzetességekkel állott fenn nála a terhére rótt cselekmény idején, és enyhe fokban korlátozta abban, hogy cselekménye következményeit felismerje, és e felismerésnek megfelelően cselekedjék.

A szakértői vizsgálatkor azonban a személyiségzavara nem korlátozza abban, hogy cselekménye következményeit felismerje.

A szakvélemény beszerzését követően a védő a két elmeorvos-szakértői vélemény közötti ellentmondásra hivatkozással újabb igazságügyi szakértői vélemény beszerzését kérte.

A másodfokú bíróság a védő ezen bizonyítási indítványát nem találta alaposnak.

Kétségtelen, hogy a két szakértői vélemény között némi ellentmondás észlelhető, de a másodfokú bíróság ezt látszólagos ellentmondásként észlelte, mivel mindkét szakvélemény megállapította a vádlottnál ugyanazon okból, a személyiségzavarából adódó korlátozottságát, csupán annak mértékében térnek el egymástól.

A másodfokú bíróság azonban a bíróság által beszerzett az 1-es és 2-es igazságügyi orvosszakértők pszichiátriai szakvéleményét fogadta el, az minden tekintetben részletes és meggyőző.

Mindezek alapján a tényállás hiányosságainak kiküszöbölése érdekében a Be. 352. § (1) bekezdés a./ pontja alapján az iratok tartalma és a felvett bizonyítás alapján a tényállást az alábbiakkal egészíti ki:

1. A 3-as, 2002. év szeptember hó 16. napján 2-es 2003. év április hó 11. napján a Kft. Chemse arch divíziójával mint egyéni vállalkozó „Önálló ügynöki megbízási szerződést” kötöttek (nyomozati iratok 131, 147, 189. oldal).

1-es a Kft. műszaki vezetője projekt manager volt és 2001. év szeptember hó 1. napján önálló ügynöki megbízási szerződést is kötött.

A Kft. vegyipari- és karbantartási anyagok kereskedelmével foglalkozott, és az üzletkötőket mint egyéni vállalkozókat foglalkoztatta, akik a munkájukért a megbízási szerződésben foglaltak szerint jutalékokat kaptak.

2. 4-es a Kft. cégvezetője a Budapest, X. és XVIII. kerületi Ügyészségen 2006. év április hó 4. napján tett feljelentést a vádlott belföldi értékesítési vezető ellen.

A feljelentés szerint 2-es, 3-as és 1-es üzletkötők részére a Kft. javadalmazási rendszere szerint plusz jutalék kifizetésére nem tarthattak volna igényt. A plusz jutalék kifizetésének kérésekor a vádlott visszaélt azzal a cégen belüli íratlan szabállyal, hogy az egyik vezető nem vonta kérdőre a másikat a jutalék sürgős számfejtéséért és, kifizetéséért. Az üzletkötők tárták fel a cégvezetés előtt, hogy a vádlott 2-esnek 1.165.349,- forint, 3-asnak 951.100,- forintot, 1-esnek pedig 1.399.646,- forint jutalék számfejtését igényelte és ezzel egyidejűleg félreérthetetlenül felhívta őket arra, hogy a privát bankszámlája javára „bonusz” címén utalják át ezeket az összegeket. A vádlott „visszautasíthatatlan ajánlatát” az üzletkötők elfogadva az utasítására 2-es 2005. év július hó 19. napján 900.000,- forintot, 3-as 2005. év július hó 12. napján 855.990,- forintot, 1-es pedig 2005. év augusztus hó 3. napján 700.000,- forintot utalt át. A három üzletkötő a bejelentés alkalmával

egyértelműen és egybehangzóan kijelentette, hogy a vádlott munkahelyi vezetőjük **zsarolta**, és a vezetői pozíciójával súlyosan visszaélve arra szorította rá őket, hogy a jutalékot vegyék fel és annak oroszlánrészét adják át neki.

3. A plusz jutalék kifizetése a forgalom után történt. Ez úgy volt lehetséges, hogy a vádlott írt egy feljegyzést a bérszámfejtőnek, hogy kinek mekkora összeget számfejtsenek, és az alapján került sor a kifizetésre.
A divíziónak a kereskedelmi igazgatója a vádlott volt, ezért nem revidálta felül senki a cselekedetét. A jutalékszámítás úgy történt, hogy a számítógép rögzítette a megrendeléseket, és havonta ezt összesítették. Ez alapján megállapítható volt, hogy az adott üzletkötő mekkora forgalmat bonyolított. Ekkor számára plusz jutalékot adhatott, amit ő határozott meg (elsőfokú ítélet 6. oldal 2-3-4 bekezdés indokolás).
4. A 2-est a vádlott felhívta telefonon és arról tájékoztatta, hogy gyűjtse össze a nagyobb cégeit, mert ezekre bonusz kifizetést ad, de az volt a feltétele, hogy ebből 90 %-ot neki kell visszaadnia. A 2-es végiggondolta, hogy ez az egész neki mire jó, hiszen mindössze 10 % marad, de mint mondta, „már útjára lett engedve a pénz” (elsőfokú ítélet 7. oldal 3 bekezdés indokolás).
A 2-es úgy gondolta, hogy a főnöke döntését nem kérdőjelezheti meg, mert mint vállalkozó dolgozott, megbízási szerződés alapján, melyet a vádlottnak jogában állt felbontani. (elsőfokú ítélet 8. oldal 4. bekezdés indokolás).
5. A 2-es nyilatkozata szerint „igazából rosszul esett, hogy megdolgoztam a pénzért, és azt most elveszik tőlem”, „de egy helyzetben sok múlik a szavak mögötti hangsúlyokon és mint főnöke, adott esetben ketté vághatja a karrierjét, amitől mindenki tart az élet bármely területén” ezért egyezett bele, hogy a jutalékot átutalja (elsőfokú ítélet 12. oldal. 2. bekezdés indokolás).
6. Az üzletkötők a teljesítményük alapján jogosultak voltak a bonusz kifizetésére. A feljegyzések igazolták a kifizetések jogosságát (vádlott nyomozati vallomása 369. oldal, 4-es tanú 2008. év május hó 5. napján tett tárgyalási vallomása).
7. A vádlott olyan hangsúllyal kérte 1-es, 3-as, valamint 2-es sértettektől a jutalék átutalását, hogy valamennyien attól tartottak, hogy ennek megtagadása esetén a vádlott mint munkahelyi vezető a szerződésük felbontása iránt intézkedik. Utasítását e miatt nem merték megtagadni. A vádlott mindannyiukkal értékelte, hogy ellenkezés esetén mint munkahelyi vezetőjüktől retorziókra számíthatnak.
8. A vádlott nem elmebeteg, nem gyengeelméjű, nincs tudatzavara és nem szenved szellemi leépülésben a vizsgálatkor, és nem állapították meg nála ezeket a terhére rótt cselekmény idejére sem. A vádlott személyiségzavarban szenved, amelynek mértéke nem éri el az elmebetegség súlyosságát, bár alkalmanként azt megközelítheti. Személyiségzavara a **cselekmény idején** enyhe fokban korlátozta abban, hogy a cselekménye következményeit felismerje, és hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék.
9. Az 1-es a vádlottal szemben kártérítési igényt terjesztett elő.

A fenti kiegészítésekkel a tényállás megalapozottá, irányadóvá és a felülbírálatra alkalmassá vált. (Be. 351. § (1) bekezdés).

Az irányadó tényállás alapján helyesen vont következtetést az elsőfokú bíróság a vádlott bűnösségére, de nem értett egyet a másodfokú bíróság azzal, hogy a vádlott bűnösségét a Btk. 252. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b./ pontja szerinti minősülő gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozója által üzletszerűen, egy esetben folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntetében állapította meg.

A másodfokú bíróság a jogi minősítés eldöntése körében mindenképp azt vizsgálta, hogy a vádlott cselekményei a közélet tisztaságát sértő, vagy a vagyon elleni bűncselekmények körébe sorolhatók-e.

A védő is hivatkozott arra, hogy a vádlott vádbeli magatartás inkább a Btk. 318. § (1) bekezdésében meghatározott csalás büntettként értékelhető, mivel a vádlott a Kft-t tévedésbe ejtette azáltal, hogy plusz-bonusz kifizetését igényelte a három beosztottja részére és ezzel a Kft-nek 2.855.990,- forint kárt okozott.

A másodfokú bíróság azonban ezzel a jogi érveléssel nem értett egyet, mert a plusz-bonuszok kifizetése, azok megigénylése a három személynek járt volna azért, mert ők a megbízási szerződésük alapján többlet teljesítményt nyújtottak, így a Kft-t semmiféle kár nem érte, így a csalás bűncselekménye nem valósult meg, erre nézve a tényállást kiegészítette 4-es tanú feljelentő elfogadott vallomásaival.

A másodfokú bíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy a logika szabályai szerint mi indíthatta a három üzletkötőt arra, hogy aktív vesztegetőként megvesztegessék a főnököket, a vádlottat, hogy a részükre olyan jutalékot, plusz-bonuszt igényeljen meg, amelynek megfizetése részükre jogos volt így, kötelességzegésről nem volt szó, de tudomásul vették, hogy a vesztegetésük következményeként őket éri a kár.

A tényállás szerint mindhárom üzletkötő - mint aktív vesztegetők - arról nyilatkoztak, hogy nem önként tették, hogy az előny kérőjével egyetértettek, hanem komoly fenyegetettségük alakult ki tekintetben, hogy az átlagot meghaladó, jól jövedelmező megbízási szerződésüket elveszthetik. A 2-es ezt úgy fejezte ki, hogy fenyegetés konkrétan nem hangzott el, de „egy helyzetben **sok múlik a szavak mögötti hangsúlyokon**”.

A másodfokú bíróság ezért azt vizsgálta, hogy a vádlott cselekménye ami tényállás szerint jogtalan haszonszerzésre irányult, kimeríti-e a Btk. 323. § (1) bekezdésébe ütköző zsarolás büntetnének törvényi tényállását.

A zsarolás olyan vagyon elleni bűncselekmény, amelynek során bárki, lehet az a gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozója is, jogtalan haszonszerzés érdekében fenyegetéssel arra kényszeríti a sértettet, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön. A fenyegetésnek a törvény nem határozza meg az

elkövetési formáit, az bármely módon megvalósulhat, amely alkalmas arra, hogy a sértett akaratát hajlítsa.

Mindig az aktuális szituáció vizsgálándó ezért, nem mellőzhető annak értékelése sem -

ha ennek jelentősége lehet - , hogy a vádlott és a sértett kora, szellemi, fizikai állapota, ennek lényeges különbségei, vagy más körülmény befolyásolta-e a kívánságnak megfelelő cselekményt. Vizsgálándó továbbá az is, hogy az elkövető érzékelte, érzékelhette-e, hogy a teljesítés okozati összefüggésben van az általa kifejtett, érzékeltetett, akár és ráutaló magatartással kifejtett fenyegetéssel, avagy az okozati összefüggést nem észlelhette, ez csupán a sértett tudatában játszódott le. A fenyegetés nem csak testi sértés, hanem más, a sértett társadalmi, anyagi erkölcsi elismerését hátrányosan befolyásoló körülmény kilátásba helyezése is lehet.

Az irányadó tényállásból egyértelműen kitűnik, hogy az elkövetéskor a sértettek, de a vádlott is tudatában voltak annak, hogy az átutalást kizárólag azért teljesítik, mert fennállt megbízási szerződésük megszüntetésének lehetősége, ami súlyos munkajogi, anyagi hátrányt jelentett volna számukra. Más indítókra nem vonható következtetés.

Az ítélezési gyakorlat következetes abban, hogy a zsarolás esetén a „fenyegetés” értelmezésénél a kilátásba helyezett hátrányok **köznapi**, társadalmi, erkölcsi megítéléséből kell kiindulni (BH. 1995/9-503). A másodfokú bíróság álláspontja szerint a mai gazdasági, társadalmi viszonyok között egy viszonylag jól jövedelmező, begyakorlott üzletkötői állás elvesztésének kilátásba helyezése, az attól való félelem, olyan fenyegetettséget eredményez, ami alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen. Az üzletkötők mindhárman olyan kiszolgáltatott helyzetben voltak, hogy maguk fordultak a Kft. ügyvezetőjéhez és tárták fel az eseményeket tartva további hasonló cselekményektől, és azt is megjelölték, hogy a vádlott zsarolta őket. A zsarolás további tényállási eleme a kár is mindhármuk estében bekövetkezett.

A másodfokú bíróság ezért a cselekmények jogi minősítését a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, és a vádlott cselekményeit 3 rb. a Btk. 323. § (1) bekezdésében meghatározott zsarolás büntettének minősítette, melyet a vádlott egy esetben a Btk. 12. § (2) bekezdése szerint folytatólagosan követett el.

A cselekmény jogi minősítésének változása folytán a büntetés kiszabásánál irányadó enyhítő és súlyosító körülmények újraértékelése is szükségessé vált.

Súlyosító körülményként értékelte a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által már **számba vetteken túlmenően**, hogy a három üzletkötő beosztottjának a vádlott jelentős összegű kárt okozott, melyet mind a mai napig nem térített meg, de mellőzte a súlyosító körülmények köréből a korrupciós cselekmények elszaporodott voltát.

Enyhítő körülményként értékelte a vádlott beszámítási képességének enyhe fokú korlátozottságát.

Mindezek alapján a beszámítási képesség korlátozottságára figyelemmel látta úgy, hogy a vádlottal szemben a törvényi minimumban meghatározott 1 évi szabadságvesztés áll arányban az általa elkövetett cselekmény tárgyi súlyával és a bűnösségének fokával, ezért a kiszabott börtönbüntetést enyhítette.

A vagyonekobbzás intézkedést mellőzte, mivel a Btk. 77/B. § törvényi előfeltételei nem állnak fenn, az az összeg melyre nézve a sértetteket kártérítés illeti meg, nem lehet vagyonekobbzás tárgya.

Az 1-es magánfél a büntetőeljárás során a polgári jogi igényét bár érvényesítette, de ennek megítélésére a közélet tisztasága elleni vesztegetés büntetnének megállapítása esetén nem volt törvényes lehetőség. A jogi minősítés megváltoztatása folytán az 1-es a már bejelentett polgári jogi igényének érvényesítését a másodfokú bíróság egyéb törvényes útra utasította mivel annak érdemi elbírálására a fellebbezési eljárás során nem volt törvényes lehetőség.

Az ítélet egyéb törvényes rendelkezéseit a másodfokú eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről a bíróság a Be. 381. § (1) bekezdése értelmében határozott.

A jogorvoslati jogosultság kizárása a Be. 386. § (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2009. év május hó 20. napján

. Nehrer Péter s.k.
a tanács elnöke

Miszlayné dr. Lányi Éva s.k.
előadó bíró

Dr. Székely Ákos s.k.
bíró

A Fővárosi Bíróság 14.B.1139/2007/12. számú ítélete a Fővárosi Bíróság 3.Bf.191/2008/13. számú ítéletében írt változtatással a vádlottal szemben a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Budapest, 2009. év május hó 20. napján

. Nehrer Péter s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:
tisztviselő